

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే

॥ షట్చత్వారింశః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ షట్చత్వారింశః సర్గః ॥
రావణస్య పంచసేనాపతీనాం వధః

హతాన్ మంత్రిసుతాన్ బుద్ధ్వా వానరేణ మహాత్మనా |
రావణః సంవృతాకారశ్చకార మతిముత్తమాం || 5.46.1 ||

స విరూపాక్షయూపాక్షౌ దుర్ధరం చైవ రాక్షసం |
ప్రఘసం భాసకర్ణం చ పంచ సేనాగ్రనాయకాన్ || 5.46.2 ||

సందిదేశ దశగ్రీవో వీరాన్ నయవిశారదాన్ |
హనూమద్దహణేఽవ్యగ్రాన్ వాయువేగసమాన్ యుధి || 5.46.3 ||

యాత సేనాగ్రగాః సర్వే మహాబలపరిగ్రహాః |
సవాజిరథమాతంగాః స కపిః శాస్యతామితి || 5.46.4 ||

యత్తైశ్చ ఖలు భావ్యం స్యాత్ తమాసాద్య వనాలయం |
కర్మ చాపి సమాధేయం దేశకాలావిరోధితం || 5.46.5 ||

న హ్యహం తం కపిం మన్యే కర్మణా ప్రతి తర్కయన్ |
సర్వథా తన్మహద్ భూతం మహాబలపరిగ్రహం || 5.46.6 ||

వానరోఽయమితి జ్ఞాత్వా నహి శుద్ధ్యతి మే మనః |
నైవాహం తం కపిం మన్యే యథేయం ప్రస్తుతా కథా || 5.46.7 ||

భవేదింద్రేణ వా సృష్టమస్మదర్థం తపోబలాత్ |
సనాగయక్షగంధర్వదేవాసురమహర్షయః || 5.46.8 ||

యుష్మాభిః ప్రహితైః సర్వైర్మయా సహ వినిర్జితాః |
తైరవశ్యం విధాతవ్యం వ్యలీకం కించిదేవ నః || 5.46.9 ||

తదేవ నాత్ర సందేహాః ప్రసహ్య పరిగృహ్యతాం |
యాత సేనాగ్రగాః సర్వే మహాబలపరిగ్రహాః || 5.46.10 ||

సవాజిరథమాతంగాః స కపిః శాస్యతామితి |
నావమన్యో భవద్భిశ్చ కపిర్ధీరపరాక్రమః || 5.46.11 ||

దృష్టా హి హరయః పూర్వే మయా విపులవిక్రమాః |
వాలీ చ సహ సుగ్రీవో జాంబవాంశ్చ మహాబలః || 5.46.12 ||

నీలః సేనాపతిశ్చైవ యే చాన్యే ద్వివిదాదయః |
నైవ తేషాం గతిర్భీమా న తేజో న పరాక్రమః || 5.46.13 ||

న మతిర్న బలోత్సాహో న రూపపరికల్పనం |
మహత్సత్త్వమిదం జ్ఞేయం కపిరూపం వ్యవస్థితం || 5.46.14 ||

ప్రయత్నం మహదాస్థాయ క్రియతామస్య నిగ్రహాః |
కామం లోకాస్తయః సేంద్రాః ససురాసురమానవాః || 5.46.15 ||

భవతామగ్రతః స్థాతుం న పర్యాప్తా రణాజిరే |
తథాపి తు నయజ్ఞేన జయమాకాంక్షతా రణే || 5.46.16 ||

ఆత్మా రక్ష్యః ప్రయత్నేన యుద్ధసిద్ధిర్హి చంచలా |
తే స్వామివచనం సర్వే ప్రతిగృహ్య మహౌజసః || 5.46.17 ||

సముత్పేతుర్మహావేగా హలతాశసమతేజసః |
రథైశ్చ మత్తైర్నాగైశ్చ వాజిభిశ్చ మహాజవైః || 5.46.18 ||

శస్త్రైశ్చ వివిధైస్తీక్షణైః సర్వైశ్చోపహితా బలైః |
తతస్తు దదృశుర్వీరా దీప్యమానం మహాకపిం || 5.46.19 ||

రశ్మిమంతమివోద్యంతం స్వతేజోరశ్మిమాలినం |
తోరణస్థం మహావేగం మహాసత్త్వం మహాబలం || 5.46.20 ||

మహామతిం మహోత్సాహం మహాకాయం మహాభుజం |
తం సమీక్ష్యైవ తే సర్వే దిక్షు సర్వాస్వవస్థితాః || 5.46.21 ||

తైస్తైః ప్రహరణైర్భిమైరభిపేతుస్తతస్తతః |
తస్య పంచాయసాస్తీక్షాః సితాః పీతముఖాః శరాః |
శిరస్యత్ఫలపత్రాభా దుర్ధరేణ నిపాతితాః || 5.46.22 ||

స తైః పంచభిరావిధ్ధః శరైః శిరసి వానరః |
ఉత్పపాత నదన్ వ్యోమ్ని దిశో దశ వినాదయన్ || 5.46.23 ||

తతస్తు దుర్ధరో వీరః సరథః సజ్జకార్ముకః |
కిరన్ శరశతైర్వైకైరభిపేదే మహాబలః || 5.46.24 ||

స కపిర్వారయామాస తం వ్యోమ్ని శరవర్షిణం |
వృష్టిమంతం పయోదాంతే పయోదమివ మారుతః || 5.46.25 ||

అర్థమానస్తతస్తేన దుర్ధరేణానిలాత్మజః |
చకార నినదం భూయో వ్యవర్థత చ వీర్యవాన్ || 5.46.26 ||

స దూరం సహసోత్పత్య దుర్ధరస్య రథే హరిః |
నిపపాత మహావేగో విద్యుద్రాశిర్గిరావివ || 5.46.27 ||

తతః స మథితాష్టాశ్వం రథం భగ్నాక్షకూబరం |
విహాయ న్యపతద్ భూమౌ దుర్ధరస్త్యక్తజీవితః || 5.46.28 ||

తం విరూపాక్షయూపాక్షౌ దృష్ట్వా నిపతితం భువి |
తౌ జాతరోషౌ దుర్ధర్షావృత్ప్యేతతురరిందమౌ || 5.46.29 ||

స తాభ్యాం సహసోత్పత్త్య విష్టితో విమలేఽంబరే |
ముద్గరాభ్యాం మహాబాహుర్వక్షస్యభిహతః కపిః || 5.46.30 ||

తయోర్వేగవతోర్వేగం నిహత్య స మహాబలః |
నిపపాత పునర్భూమౌ సుపర్ణ ఇవ వేగితః || 5.46.31 ||

స సాలవృక్షమాసాద్య సముత్పాట్య చ వానరః |
తావృభౌ రాక్షసౌ వీరో జఘాన పవనాత్మజః || 5.46.32 ||

తతస్తాంస్త్రీన్ హతాంజ్ఞాత్వా వానరేణ తరస్వినా |
అభిపేదే మహావేగః ప్రహస్య ప్రఘసో బలీ || 5.46.33 ||

భాసకర్ణశ్చ సంక్రుద్ధః శూలమాదాయ వీర్యవాన్ |
ఏకతః కపిశార్దూలం యశస్వినమవస్థితౌ || 5.46.34 ||

పట్టిశేన శితాగ్రేణ ప్రఘసః ప్రత్యపోథయత్ |
భాసకర్ణశ్చ శూలేన రాక్షసః కపికుంజరం || 5.46.35 ||

స తాభ్యాం విక్షతైర్గాత్రైరస్పర్దిగ్ధతనూరుహః |
అభవద్ వానరః క్రుద్ధో బాలసూర్యసమప్రభః || 5.46.36 ||

సముత్పాట్య గిరేః శృంగం సమృగవ్యాలపాదపం |
జఘాన హనుమాన్ వీరో రాక్షసౌ కపికుంజరః |
గిరిశృంగసునిష్పిష్టౌ తిలశస్తౌ బభూవతుః || 5.46.37 ||

తతస్తేష్వవసన్నేషు సేనాపతిషు పంచసు |
బలం తదవశేషం తు నాశయామాస వానరః || 5.46.38 ||

అశ్వైరశ్వాన్ గజైర్నాగాన్ యోధైర్యోధాన్ రథై రథాన్ ।
స కపిర్నాశయామాస సహస్రాక్ష ఇవాసురాన్ ॥ 5.46.39 ॥

హయైర్నాగైస్తురంగైశ్చ భగ్నాక్షైశ్చ మహారథైః ।
హతైశ్చ రాక్షసైర్భూమీ రుద్ధమార్గా సమంతతః ॥ 5.46.40 ॥

తతః కపిస్తాన్ ధ్వజినీపతీన్ రణే
నిహత్య వీరాన్ సబలాన్ సవాహనాన్ ।
తథైవ వీరః పరిగృహ్య తోరణం
కృతక్షణః కాల ఇవ ప్రజాక్షయే ॥ 5.46.41 ॥

॥ ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే షట్చత్వారింశః సర్గః ॥